

Monogràfic

Anatomia d'un problema
estructural: l'atur al Camp
de Tarragona i a les Terres
de l'Ebre

Tercer trimestre de 2025

Monogràfic

Anatomia d'un problema estructural: l'atur al Camp de Tarragona i a les Terres de l'Ebre

Des de fa anys, les comarques del sud de Catalunya presenten nivells d'atur per damunt de la mitjana catalana. Al Camp de Tarragona i a les Terres de l'Ebre la problemàtica de l'atur és preocupant, sobretot perquè es tracta d'una realitat dramàtica difícil de resoldre a curt termini. És per aquest motiu que la Càtedra per al Foment de la Innovació Empresarial de la URV ha escollit aquest tema per al monogràfic de l'informe de conjuntura del tercer trimestre de 2025.

Les darreres dades de l'EPA indiquen que, malgrat la intensa capacitat de creació d'ocupació, un dels principals problemes de les nostres economies continua sent l'elevada taxa d'atur. El juny de 2025, l'economia espanyola va superar per primer cop els 22,2 milions de persones ocupades, amb una taxa d'atur del 10,29%, la més baixa des de 2008.

La taxa d'atur continua sent elevada malgrat la intensa creació d'ocupació.

L'economia catalana va assolir un rècord de 3,9 milions de treballadors ocupats i una taxa d'atur del 8,11%, mentre que la província de Tarragona va assolir un màxim històric, amb 392,9 milers de treballadors i una taxa d'atur de l'11,43%. Tot i que les comarques del sud de Catalunya mostren un ritme intens en la creació d'ocupació, amb un pes creixent dels sectors de més valor afegit, una temporalitat en mínims i unes de les taxes d'atur més baixes dels darrers quinze anys, la taxa d'atur estimada se situa encara més de dos punts per sobre de la mitjana catalana.

Segons les dades d'Eurostat, el març de 2025, Espanya era el país amb més atur de la Unió Europea, amb un 10,4%, gairebé el doble de la taxa comunitària (5,9%). En canvi, els països veïns com França (7,5%), Itàlia (6,8%), Portugal (6,6%) o Alemanya (3,7%) presentaven taxes d'atur molt inferiors. El pes d'activitats de baix valor afegit com el turisme o la construcció, la poca presència d'una indústria d'alta i mitjana tecnologia, la gran presència de pimes i la baixa productivitat individual i agregada són algunes de les principals causes que expliquen aquesta realitat.

A escala regional, segons les dades de l'EPA del segon trimestre de 2025, destaquen les majors taxes d'atur estimat d'Extremadura (15,48%), Andalusia (14,85%) i Canàries (13,33%). Catalunya ocupa la desena posició, per sobre de La Rioja (7,92%), Navarra (7,88%), Madrid (7,74%), Aragó (7,64%), les Illes Balears (7,41%), el País Basc (7,13%) i Cantàbria (7,10%).

Entre les províncies catalanes, Tarragona registra la taxa d'atur més elevada (11,43%), seguida de Barcelona (7,93%), Girona (7,71%) i Lleida (5,17%). Les comarques del sud del territori superen en més de tres punts la mitjana catalana. Aquest diferencial, dramàtic i persistent en el temps, ens interpel·la i obliga a aprofundir-ne en les claus.

Entre les províncies catalanes, Tarragona registra la taxa d'atur més elevada (11,43%).

Lluny de revertir aquest escenari, les dades de la Seguretat Social per a les comarques i els àmbits territorials de Catalunya ratifiquen la informació subministrada cada trimestre per l'Enquesta de la Població Activa. La taula A1 mostra les dades dels mesos de juliol de 2022 i 2025 i les diferències respecte al total de Catalunya. Podem observar com les vegueries del Penedès, les Terres de l'Ebre i el Camp de Tarragona destaquen sobre la resta amb uns nivells de desocupació significativament més elevats que els del conjunt català. Aquests diferencials negatius persisteixen al llarg dels anys i mostren una gran resistència a l'hora d'adoptar una senda convergent amb la taxa d'atur catalana.

Quines són les causes que expliquen els problemes estructurals persistents del mercat de treball al Camp de Tarragona i a les Terres de l'Ebre? Aquesta és la pregunta que plantegem en aquest monogràfic.

Taula A1. Taxes d'atur registrat per àmbits territorials

Àmbits territorials	Juliol 2022		Juliol 2025	
	Taxa d'atur registrat	Diferencial vs. Catalunya	Taxa d'atur registrat	Diferencial vs. Catalunya
Àrea metropolitana	8,34%	0,10%	9,11%	-0,07%
Comarques gironines	6,75%	-1,49%	8,03%	-1,15%
Camp de Tarragona	8,52%	0,28%	9,89%	0,71%
Terres de l'Ebre	9,70%	1,46%	10,71%	1,53%
Ponent	7,33%	-0,91%	8,99%	-0,19%
Comarques centrals	8,56%	0,32%	9,42%	0,24%
Alt Pirineu i Aran	5,05%	-3,19%	5,85%	-3,33%
Penedès	9,65%	1,41%	10,90%	1,72%
Catalunya	8,24%	0,00%	9,18%	0,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

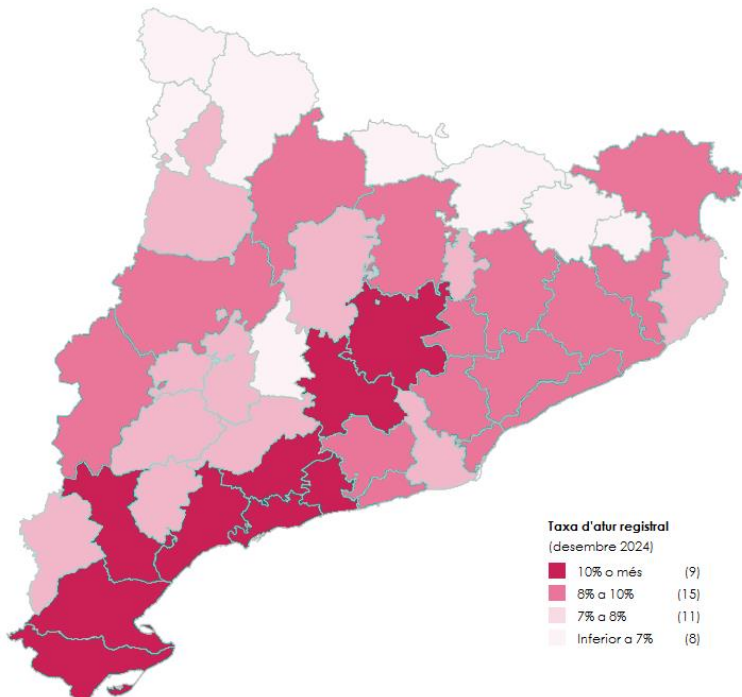
Per trobar una resposta solvent a escala comarcal i regional, hem de recórrer a les dades subministrades pels registres d'afiliacions a la Seguretat Social. Les dades de la Seguretat Social supleixen la manca d'informació infraprovincial de l'EPA i esdevenen una eina essencial per analitzar el mercat de treball local i el perfil dels col·lectius afectats per la

problemàtica de l'atur. També constitueixen un instrument molt útil per desplegar polítiques d'ocupació adaptades a la realitat de cada territori, amb l'objectiu de treure profit de les capacitats endògenes per transformar-ne la base productiva i el mercat de treball.

Mitjançant les estadístiques mensuals dels registres de la Seguretat Social, és possible conèixer el volum de persones desocupades, la taxa d'atur registral i els trets característics dels col·lectius que participen en el mercat de treball. En tractar-se de registres d'ocupats i aturats inscrits a les oficines del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC) que estan distribuïdes per tots els municipis, la informació disponible ens permetrà fer comparacions consistents entre territoris.

A més a més, els informes titulats *Comarques catalanes: indicadors bàsics de producció, ocupació i atur*, que elabora anualment l'Observatori del Treball i Model Productiu, ofereixen una sèrie de fitxes comarcals que inclouen variables relacionades amb la població i l'ocupació, així com un índex sintètic comarcal (ISC) que en resumeix la posició relativa respecte al conjunt català.

Mapa 1. Atur registral per comarques (2024)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

L'Índex sintètic comarcal resumeix en una sola dada la situació socioeconòmica de cada territori i permet ordenar-los en un rànkung de millor a pitjor posició relativa. Aquest índex s'obté a partir d'onze

indicadors demogràfics, econòmics, d'ocupació, contractació i atur registrat, així com d'un indicador de pobresa. Com més negatiu és el valor de l'índex, millor és la posició relativa.

Per tal de ser operatius, centrarem l'anàlisi en una comparació temporal entre 2014 i 2024 de la trajectòria registrada per un grup d'indicadors laborals, posant especial atenció en el comportament de les comarques del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre.

L'anàlisi s'inicia amb l'observació de l'índex sintètic de les deu comarques tarragonines. Al conjunt de Catalunya, durant 2019 i 2024 les comarques més ben posicionades van ser l'Alt Penedès (112,8 i 108,2, respectivament) i el Barcelonès (112,8 i 108,2, respectivament), mentre que les quatre comarques de l'Ebre se situen a la cua del rànquing els dos anys. L'any 2024, el Montsià registra un índex sintètic de 94,2, seguit pel Baix Ebre (93,7), la Terra Alta (93,1) i, en darrera posició, la Ribera d'Ebre (85,0). Aquests territoris es caracteritzen per l'envelliment demogràfic i un creixement interanual moderat del VAB. La Terra Alta, tercera pitjor comarca posicionada, concentra l'índex d'envelliment més elevat de Catalunya i presenta una de les rendes familiars per habitant més baixes del territori, una evolució negativa de l'afiliació a la Seguretat Social i un repunt de l'atur registrat entre 2023 i 2024.

Les comarques ebrenques es caracteritzen per l'envelliment demogràfic i un creixement interanual moderat del VAB.

Taula A2. Índex sintètic de les comarques del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre. Anys 2019 i 2024.

	Índex sintètic		Posició comarcal	
Camp de Tarragona	2019	2024	2019	2024
Alt Camp	104,0	106,3	38	30
Baix Camp	103,3	102,5	28	28
Baix Penedès	103,9	101,3	22	29
Conca de Barberà	102,6	98,6	14	26
Priorat	105,0	102,8	29	35
Tarragonès	102,1	99,4	17	23
Terres de l'Ebre				
Baix Ebre	106,3	111,0	42	39
Montsià	105,8	107,4	40	38
Ribera d'Ebre	115,0	103,2	30	42
Terra Alta	106,9	104,0	33	40

Nota: Posició de cada comarca respecte al conjunt català. El valor descendent és positiu.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

La situació al Camp de Tarragona és més favorable que a les comarques de l'Ebre. El punt de partida és relativament positiu, ja que els valors se situen a prop de la mitjana del rànquing, però només l'Alt Camp registra una millora clara (passa de la 38a posició el 2019 a la 30a el 2024). La resta de comarques retrocedeixen, amb l'excepció del Baix Camp, que manté una posició discreta, però estable. Les més ben situades són la Conca de Barberà i el Tarragonès, les úniques que superen la mitjana catalana el 2024.

En conjunt, les dades de l'ISC entre 2019 i 2024 confirmen la persistència d'una situació desfavorable a les Terres de l'Ebre —malgrat una lleugera recuperació recent— i un empitjorament de la posició relativa de les comarques del Camp de Tarragona, excepte el Baix Camp. Es tracta de dues trajectòries diferenciades que no deixen de ser preocupants.

A continuació, analitzarem la situació en què es troba cada vegueria o àmbit funcional respecte al total de Catalunya per a l'any 2024. En tractar-se de dades demogràfiques i indicadors laborals, les variacions conjunturals són moderades i, per tant, ens interessa focalitzar l'estudi en les dades més actuals que ens ofereix l'Observatori del Treball i Model Productiu. Aquí no entrarem en els detalls comarcals i dirigim al lector interessat als corresponents informes anuals titulats *Comarques catalanes: indicadors bàsics de producció, ocupació i atur*.

A partir d'aquí, centrarem l'atenció en la situació dels vuit àmbits funcionals contemplats a Catalunya l'any 2024. Les dades corresponents a les deu comarques del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre s'inclouen en unes taules al final de l'informe. En primer lloc, es presentarà una radiografia de l'estructura de la població, ja que és un factor determinant del volum de persones actives que estan en condicions de participar en el mercat de treball. Tot seguit, s'analitzaran les principals claus dels indicadors laborals.

Població potencialment activa i envelliment

La població resident a Catalunya ascendia a 8.012.231 persones l'1 de gener de 2024. Per edats, el 14,5% tenia menys de 15 anys; el 65,61%, entre 16 i 64 anys, i el 19,5% superava els 64 anys. Malgrat el considerable creixement de la població resident a Catalunya durant els darrers anys, es tracta d'una població envellida, amb una gran presència de majors de 65 anys que queden fora del mercat de treball. L'envelliment és la suma de

L'envelliment demogràfic és la suma de la disminució del pes dels joves i el creixement de la població de 65 anys.

dos fenòmens: el pes dels joves disminueix al mateix temps que la població de 65 anys no para de créixer.

Aquesta dinàmica es tradueix en un augment considerable de l'índex d'envelliment, que se situa en el 142,6% per al conjunt de Catalunya. Això significa que, per cada 100 menors de 15 anys, hi ha aproximadament 143 persones majors de 64 anys. El procés continu d'envelliment de la població catalana ha situat l'índex d'envelliment en un nivell més de tres vegades superior al de principis dels anys vuitanta. L'evolució d'aquest indicador posa en relleu els grans canvis experimentats en la piràmide d'edats de la població catalana durant les quatre darreres dècades.

En canvi, l'índex de sobreenvelliment de Catalunya —quocient entre el nombre de persones de 65 anys i més i el nombre de joves menors de 15 anys— ha disminuït en els últims anys fins a situar-se en el 16,2%. Aquesta reducció s'explica per una davallada registrada de la població de 85 anys o més, sobretot en la franja de 85 a 89 anys.

Entre els vuit àmbits territorials, les Terres de l'Ebre i l'Alt Pirineu són els territoris més envellits de Catalunya, amb índexs d'envelliment del 174% i 173,9%, respectivament. En l'altre extrem, el Camp de Tarragona i les comarques gironines es mantenen com els àmbits amb els índexs més baixos, amb valors del 128,1% i 128,8%. Aquestes dades fan palesa la situació antagònica en què es troben les estructures de la població del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre.

A escala comarcal, set comarques registren índexs d'envelliment superiors al 200%, entre les quals trobem la Terra Alta (248%), el Priorat (245%) i la Ribera d'Ebre (210,9%). Aquests valors indiquen que la població de 65 anys o més anys duplica la dels menors de 15 anys en tres de les deu comarques tarragonines.

L'índex de dependència global —(població <15 anys + població ≥65 anys) / població 15–64 anys— mostra el pes de la població dependent (infants i gent gran) respecte a la població potencialment activa. Aquest indicador recull quin és el grau de càrrega que representa la població en edat dependent per a la població en edat de treballar. Aquesta càrrega pot ser per població jove o bé per una gran presència de població de 65 i més anys. En el conjunt de Catalunya, aquest índex se situa en el 49,8%. Per la seva banda, l'índex de dependència de la gent gran —(població ≥65 anys) / població 15–64 anys— mesura la càrrega específica de la població gran sobre la població en edat laboral. L'any 2024, l'índex de dependència de la gent gran de Catalunya era del 29,3%.

Les Terres de l'Ebre i l'Alt Pirineu són els territoris més envellits de Catalunya.

Taula A3. Estructura per edats de la població i indicadors d'envelliment a les vegueries catalanes. Any 2024.

Àmbits territorials	% 0 a 15 anys	% 16 a 64 anys	% 65 anys i més anys	IE	IS	ID global	ID de la gent gran
Àrea metropolitana	14,44%	66,03%	19,53%	146,6	16,4	48,9	29,1
Comarques gironines	15,90%	65,19%	18,91%	128,8	15,2	50,6	28,5
Camp de Tarragona	15,96%	65,22%	18,82%	128,1	14,7	50,4	28,3
Terres de l'Ebre	14,23%	62,87%	22,90%	174,0	17,7	56,4	35,8
Ponent	15,46%	65,01%	19,54%	136,8	18,0	51,1	29,5
Comarques centrals	15,56%	63,94%	20,51%	142,8	17,1	53,5	31,5
Alt Pirineu i Aran	13,10%	65,91%	20,99%	173,9	18,1	49,4	31,4
Penedès	15,49%	65,34%	19,17%	134,7	14,1	50,2	28,8
Total Catalunya	14,85%	65,61%	19,54%	142,6	16,2	49,8	29,3

Notes: L'índex d'envelliment (IE) és el quocient entre el nombre de persones de 65 anys i més i el nombre de joves menors de 15 anys (%).

L'índex de sobreenvelliment (IS) és el quocient entre el nombre de persones de 85 anys i més i el nombre de persones de 65 anys i més (%).

L'índex de dependència (ID) global és la relació de la població major de 64 anys i els menors de 15 anys respecte al grup comprès entre ambdues edats. Mesura la càrrega que representa la població en edats dependents per a la població en edat de treballar.

L'índex de dependència (ID) de la gent gran és el quocient entre el nombre de persones de 65 anys i més i el nombre de persones de 15 a 64 anys (%).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

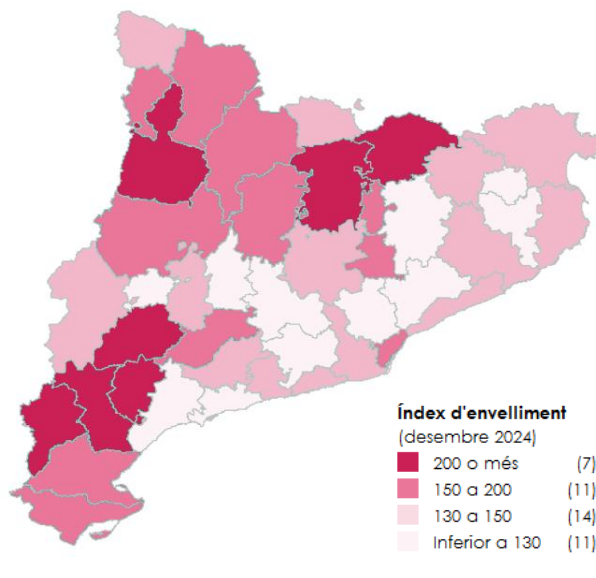
Per àmbit territorial, les Terres de l'Ebre registren els índexs de dependència global (56,4%) i de dependència de la gent gran (35,8%) més elevats. Aquests valors palesen que les Terres de l'Ebre tenen, de llarg, la població més envellida de Catalunya, cosa que destaca la necessitat d'aplicar una bateria de serveis específics per a la població, que té una gran dependència. En canvi, l'àmbit territorial del Camp de Tarragona presenta uns nivells de dependència global i de dependència de la gent gran més moderats i propers als valors del conjunt de Catalunya.

Les Terres de l'Ebre registren els índexs de dependència global (56,4%) i de dependència de la gent gran (35,8%) més elevats.

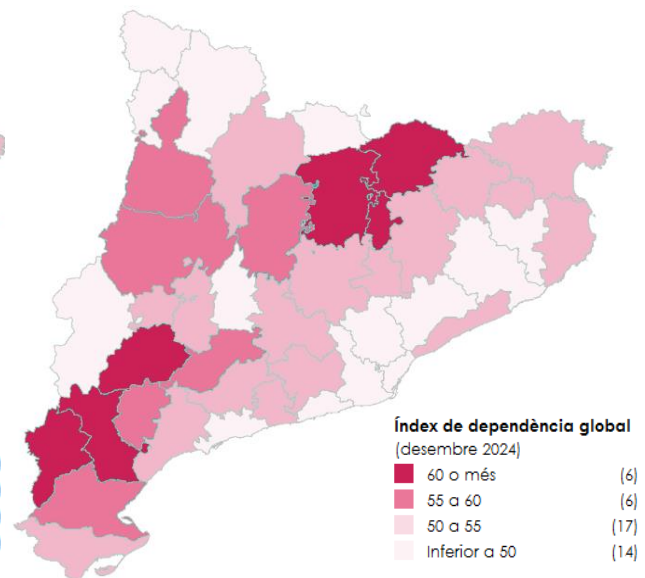
La comarca catalana amb un major índex de dependència global i de dependència de la gent gran és la Terra Alta (amb valors del 67,9% i 48,4%, respectivament), seguida de la Ribera d'Ebre (amb valors del 61,4% i 41,6%, respectivament) i, força per sota, del Baix Ebre (amb valors del 56,0% i 34,9%, respectivament) i el Montsià (amb nivells del 53,7% i 33,9%, respectivament). Les comarques del Camp de Tarragona es troben entorn

dels nivells assolits pel conjunt de Catalunya, tret de la Conca de Barberà i el Priorat, que presenten nivells de dependència global i de dependència de la gent gran força per damunt de la mitjana catalana.

Mapa 2. Índex d'envelliment

Mapa 3. Índex de dependència global

Fonts: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

Aquests valors il·lustren una clara divisòria entre les comarques de l'interior —Terra Alta, Ribera d'Ebre, Priorat i Conca de Barberà—, amb nivells d'envelliment de la població força elevats, i la resta de comarques, on la presència d'immigrants i el ritme més gran en la creació d'oportunitats laborals facilita un cert rejuveniment de la població.

Indicadors laborals

La realitat del mercat laboral d'un territori està estretament condicionada per la seva composició demogràfica, l'estructura productiva i la capacitat per generar llocs de treball adequats al nivell formatiu i l'experiència professional de la població activa (persones amb edat per treballar que es troben ocupades o bé en situació d'atur). En aquest apartat s'analitzen les principals característiques de les dinàmiques de la contractació i de l'atur a les vuit vegueries catalanes, posant especial atenció en les dues demarcacions tarragonines.

Iniciem el recorregut pels ingressos que perceben els residents en cada territori. El 2021, a Catalunya la renda familiar bruta disponible per habitant (RFBG), que mesura els ingressos de què disposen els residents d'un territori per destinar-los al consum o a l'estalvi, va ser de 18,4 milers

d'euros de mitjana per habitant. Per àmbits territorials, el Barcelonès presenta l'RFBD més elevada, amb una mitjana de 19,5 milers d'euros per habitant, i a força distància trobem la resta de demarcacions, que se situen sempre per sota de la mitjana catalana.

Els habitants del Camp de Tarragona perceben de mitjana una renda de 16,3 milers d'euros, mentre que les Terres de l'Ebre se situen a la cua de Catalunya, amb 14,5 milers d'euros. Aquesta dualitat entre la gran concentració de Barcelona i la resta del territori català, lluny de reduir-se, s'ha accentuat durant els darrers anys amb la concentració dels llocs de treball intensius en coneixement a l'àrea metropolitana de Barcelona.

Encapçala el rànquing comarcal el Barcelonès (20.300 euros), seguit del Vallès Occidental (19.100 euros) i el Baix Llobregat (18.900 euros). A l'extrem oposat es troben el Montsià (13.900 euros) i l'Alt Empordà (14.300 euros). No cal dir que les quatre comarques de l'Ebre es troben en les últimes posicions del rànquing comarcal català.

Pel que fa al nombre d'aturats registrats a les oficines de Treball de Catalunya, va ser de 335.195 persones. Es tracta de la xifra més baixa en un mes de desembre des de l'any 2007, quan l'atur es va situar en 265.789 persones. Pel que fa a la taxa d'atur registral, la mitjana catalana va ser del 8,8%. Els dos àmbits territorials tarragonins presenten les taxes d'atur més elevades de Catalunya, amb un diferencial negatiu respecte a la resta de territoris força preocupant.

L'any 2024 sols nou comarques van superar el llindar del 10%. Les comarques que van encapçalar el rànquing van ser el Baix Penedès (12,9%), el Montsià (10,9%) i l'Anoia (10,9). Per damunt del llindar del 10% hi figuren cinc comarques del sud: el Tarragonès (10,1%), l'Alt Camp (10,3%), el Baix Ebre (10,3%), el Baix Camp (10,5%) i la Ribera d'Ebre (10,6%).

El fet que cinc comarques del Camp de Tarragona i dues de l'Ebre superin el 10% confirma l'existència d'un diferencial negatiu persistent respecte al conjunt del territori. Aquesta concentració de valors alts d'atur evidencia que el sud de Catalunya manté problemes estructurals d'inserció laboral i de dinamisme econòmic que el distancien de la resta de territoris.

Pel que fa a les activitats considerades d'alt contingut tecnològic, de rellevància estratègica per al creixement econòmic i la captació de talent, l'any 2024 a Catalunya es van formalitzar 194.173 contractes, xifra que representa el 7,8% del total de la contractació. Ara bé, prop de la meitat d'aquests contractes es van concentrar al Barcelonès (46,6%), seguit pel Baix Llobregat (14,2%), el Vallès Occidental (10,8%) i el Vallès Oriental

Els habitants del Camp de Tarragona perceben de mitjana una renda de 16,3 milers d'euros, mentre que les Terres de l'Ebre, 14,5.

(9,1%). En total, aquestes comarques de l'entorn metropolità de Barcelona aglutinen vuit de cada deu contractes en activitats d'alt contingut tecnològic formalitzats a Catalunya. En aquest aspecte, la polarització territorial de la creació de llocs de treball d'alt contingut tecnològic supera amb escreix les desigualtats territorials en la distribució de la renda per habitant.

Al Barcelonès, el 9,9% dels contractes són d'alta o mitjana-alta tecnologia, mentre que al Camp de Tarragona aquesta xifra baixa al 3,7% i a les Terres de l'Ebre, al 2,0%. Les comarques amb menor pes dels llocs de treball intensius en tecnologia són el Priorat, la Ribera d'Ebre, el Baix Ebre i la Terra Alta, on la taxa se situa entorn de l'1,5% del total de contractes.

Aquests resultats confirmen les dades presentades en els monogràfics precedents dels informes de conjuntura elaborats per la Càtedra per al Foment de la Innovació Empresarial de la URV, en els quals s'ha constatat reiteradament que les comarques del sud de Catalunya presenten importants limitacions per generar llocs de treball qualificats, en contrast amb la capacitat mostrada per altres àmbits territorials.

A més, l'Observatori del Treball i Model Productiu elabora anualment un informe que identifica les activitats econòmiques amb més creixement mitjà d'afiliació al règim general de la Seguretat Social (tant en valors absoluts com en percentatge) i les ocupacions més contractades en els dotze darrers mesos dins d'aquestes activitats més dinàmiques. L'informe ofereix dades per al conjunt de Catalunya, per demarcacions, comarques i municipis de més de 50.000 habitants.

Per observar les grans diferències territorials en el perfil dels nous llocs de treball, presentem a la taula A4, les activitats econòmiques que experimenten un major creixement interanual en afiliacions a la Seguretat Social a les províncies de Barcelona i Tarragona entre 2023 i 2024. Les diferències són considerables.

A Barcelona destaca el dinamisme dels serveis de tecnologies de la informació, amb 4.749 afiliacions addicionals. També tenen un pes rellevant el comerç a l'engròs (4.015), els serveis de menjar i begudes (3.765) i les activitats sanitàries (3.740). El teixit productiu barceloní mostra una diversificació elevada, amb increments destacats en les activitats vinculades a les tecnologies de la informació i la recerca i el desenvolupament —aquest darrer sector, amb un augment interanual del 9,6%—. Altres activitats d'alt contingut de coneixement, com els serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria, també presenten una evolució positiva, amb una taxa interanual del 5,0%.

Al Camp de Tarragona, els contractes d'alta o mitjana-alta tecnologia són el 3,7% i a les Terres de l'Ebre, el 2,0%.

Taula A4. Activitats econòmiques amb més creixement interanual de l'afiliació a la Seguretat Social

Demarcació de Barcelona	Variació absoluta	Variació relativa	Demarcació de Tarragona	Variació absoluta	Variació relativa
62 Serveis de tecnologies de la informació	4.749	5,60%	56 Serveis de menjar i begudes	952	4,60%
46 Comerç engròs, exc. vehicles motor	4.015	2,60%	55 Serveis d'allotjament	505	6,10%
56 Serveis de menjar i begudes	3.765	3,00%	88 Serveis socials sense allotjament	318	7,40%
86 Activitats sanitàries	3.740	2,30%	49 Transport terrestre i per canonades	300	4,10%
81 Serveis a edificis i de jardineria	3.586	4,30%	78 Activitats relacionades amb l'ocupació	262	7,80%
52 Emmagatzematge i afins al transport	2.846	7,00%	87 Serveis socials amb allotjament	241	5,10%
49 Transport terrestre i per canonades	2.666	5,10%	81 Serveis a edificis i de jardineria	236	2,40%
72 Recerca i desenvolupament	2.042	9,60%	62 Serveis de tecnologies de la informació	232	13,60%
78 Activitats relacionades amb l'ocupació	2.005	5,80%	45 Venda i reparació de vehicles motor	228	5,10%
55 Serveis d'allotjament	1.850	5,80%	93 Activitats esportives i d'entreteniment	202	4,50%
71 Serveis tècnics arquitectura i enginyeria	1.842	5,00%	72 Recerca i desenvolupament	160	5,70%
88 Serveis socials sense allotjament	1.695	4,20%	82 Activitats administratives d'oficina	154	4,10%

Notes: Activitats segons classificació econòmica de CCAE-2009 a dos dígit.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

A Tarragona, en canvi, els increments principals es concentren en sectors de serveis bàsics i d'atenció social. Lideren el creixement els serveis de menjar i begudes (952 afiliacions addicionals) i els serveis d'allotjament (505), seguits pels serveis socials sense allotjament (318). Tot i el menor volum absolut, destaca el fort creixement interanual dels serveis de tecnologies de la informació (13,6% interanual) i de les activitats de recerca i desenvolupament (5,7% interanual).

En síntesi, Barcelona concentra el creixement en sectors de tecnologia, coneixement i logística, mentre que la demarcació de Tarragona mostra un perfil més orientat a serveis d'hostaleria i serveis socials, amb alguns indicis d'especialització emergent en activitats relacionades amb les TIC i la recerca vinculades a la presència de la Universitat Rovira i Virgili i d'algunes empreses que estan apostant per ubicar activitats científiques en el territori.

Si reprenem la informació subministrada a la taula A5, un bon indicador de la qualitat de l'ocupació és la proporció de contractes temporals sobre el total, és a dir, la temporalitat. A Catalunya, la temporalitat se situa en el 56,3% dels contractes signats. El Camp de Tarragona registra uns nivells semblants als del conjunt del territori (55,3%), mentre que les Terres de l'Ebre presenten una contractació temporal més baixa que representa el 48,2% del total de contractes.

D'altra banda, a Catalunya la incidència de l'atur de llarga durada és elevada, ja que el 49,3% de les persones registrades com a aturades acumulen dotze mesos o més de cerca de feina sense èxit. Que gairebé la meitat dels aturats i aturades estiguin dotze mesos o més cercant feina de manera continuada i no en trobin evidència l'elevat cost personal i familiar d'aquesta problemàtica. Al Camp de Tarragona i a les Terres de l'Ebre aquesta proporció és superior (50,5% i 53,5%, respectivament), i a la Ribera d'Ebre arriba al 56,3%, el percentatge més alt de Catalunya.

Una dimensió important de l'atur de llarga durada és el nivell educatiu dels aturats. Els estudis sobre el perfil dels aturats mostren que la taxa d'atur disminueix a mesura que augmenta la qualificació dels treballadors. Les persones amb estudis fins a primària i baixa qualificació són les que tenen més probabilitats de romandre llargues temporades en situació d'atur. Segons la taula A5, gairebé un terç dels aturats de llarga durada a Catalunya no disposa de cap qualificació valorada pel mercat laboral, proporció que s'eleva al 32,9% al Camp de Tarragona i al 32,8% a les Terres de l'Ebre.

Al Camp de Tarragona i a les Terres de l'Ebre la incidència de l'atur de llarga durada és del 50,5% i 53,5%, respectivament.

Taula A5. Principals indicadors laborals dels àmbits territorials

Àmbits territorials	RFBD per habitant (milers €)	Contractes en ACT (%)	Contractes TEMP (%)	Taxa d'atur registral (%)	ALD (%)
Àrea metropolitana	19,5	9,9%	58,2%	8,6%	48,6%
Comarques gironines	16,0	3,1%	50,8%	8,2%	48,0%
Camp de Tarragona	16,3	3,7%	55,3%	10,1%	50,5%
Terres de l'Ebre	14,5	2,0%	48,2%	10,4%	53,5%
Ponent	15,9	2,0%	45,8%	8,3%	50,9%
Comarques centrals	17,6	7,1%	55,1%	9,0%	51,3%
Alt Pirineu i Aran	15,2	0,8%	44,9%	5,5%	42,7%
Penedès	17,2	4,4%	59,1%	10,6%	52,2%
Catalunya	18,4	7,8%	56,3%	8,8%	49,3%

Notes: L'RFBD és la renda familiar disponible bruta per habitant en milers d'euros; l'ALD són aturats de llarga durada; l'ACT són contractes en activitats considerades d'alt contingut tecnològic (activitats industrials de tecnologia alta i mitjana alta i els serveis de tecnologia alta punta); el TEMP són la proporció de contractes temporals respecte del total de contractació del període analitzat; l'AR és l'atur registrat (persones registrades a les oficines de Treball del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) com a aturades l'últim dia laborable del mes).

Les dades són de 2024, exceptuant les de l'RFBD que són de 2021.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

Pel que fa al nivell educatiu de la població aturada, l'11,2% dels aturats registrats a Catalunya tenen estudis fins a primària. Aquest percentatge és més baix a l'àmbit metropolità (9,1%) i, en l'altre extrem, trobem les comarques gironines (19,5%), les Terres de Ponent (18,1%) i el Camp de Tarragona (15,4%).

Un altre aspecte clau de les característiques de l'atur és l'edat de les persones afectades. Els menors de 30 anys representen el 13,2% de l'atur registrat a Catalunya, mentre que el 58,7% de les persones aturades el desembre de 2024 tenien 45 anys o més. Al Camp de Tarragona i a les Terres de l'Ebre, amb percentatges del 14,6% i 14,4%, respectivament, l'atur juvenil registrava uns nivells més elevats que a la resta de demarcacions. En canvi, la presència de les persones de més de 45 anys se situa en ambdós casos al voltant de la mitjana catalana, amb un 58,0% i un 59,3%, respectivament. A escala comarcal, la Conca de Barberà registra el valor més elevat d'aquest indicador, amb un 65,4% de les persones aturades amb 45 anys o més.

El desembre de 2024, els menors de 30 anys representaven el 13,2% de l'atur registrat a Catalunya, mentre que el 58,7% tenien 45 anys o més.

Taula A6. Principals indicadors laborals dels àmbits territorials

Àmbits territorials	ALD fins estudis primaris (%)	ALD fins menors de 30 anys (%)	ALD majors de 45 anys (%)	ALD no qualificats (%)	ALD sense prestacions (%)
Àrea metropolitana	9,1%	12,7%	58,8%	27,7%	52,9%
Comarques gironines	19,5%	15,1%	57,2%	34,2%	52,7%
Camp de Tarragona	15,4%	14,6%	58,0%	32,9%	56,8%
Terres de l'Ebre	10,2%	14,2%	59,3%	32,8%	57,4%
Ponent	18,1%	16,1%	54,3%	36,8%	58,5%
Comarques centrals	10,7%	12,9%	60,3%	39,3%	54,1%
Alt Pirineu i Aran	12,9%	13,9%	58,5%	24,2%	52,2%
Penedès	11,1%	12,1%	61,5%	30,5%	54,2%
Catalunya	11,2%	13,2%	58,7%	30,0%	53,7%

Notes: Les dades són de 2024. L'ALD són els aturats de llarga durada.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

Finalment, a Catalunya, el 53,7% de les persones aturades registrades no perceben cap prestació per desocupació. La proporció és més elevada a la Ribera d'Ebre (60,2%) i al Segrià (60%), mentre que el valor més baix es registra al Lluçanès (37,3%). Aquesta elevada presència d'aturats i d'aturades sense cap mena de subsidi o ajuda posa de manifest l'impacte negatiu de l'atur per a les persones afectades i les seves famílies, sobretot a les comarques rurals amb un teixit productiu amb escassa capacitat per generar alternatives laborals més enllà de l'agricultura i els serveis bàsics.

Un balanç sobre la problemàtica de l'atur al Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre

Les consideracions d'aquest informe ens alerten sobre el greu problema d'atur estructural que afecta les comarques del sud de Catalunya. Tant les dades de l'EPA com les de l'atur registrat a les oficines d'ocupació mostren que el Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre presenten les taxes de desocupació més altes de Catalunya. La capacitat d'aquestes comarques per generar noves oportunitats laborals, especialment per a joves amb alta qualificació, continua sent limitada, i el potencial de transformació cap a un model productiu més innovador i sostenible es veu negat per la persistència d'aquestes taxes elevades.

En aquest monogràfic s'han identificat els trets més rellevants del mercat de treball del territori i l'impacte de l'atur estructural sobre determinats

col·lectius. A continuació, s'exposen les principals consideracions sobre aquesta problemàtica al Camp de Tarragona i a les Terres de l'Ebre.

Persistència de l'atur estructural. Malgrat el dinamisme recent de l'ocupació, el Camp de Tarragona (10,1%) i les Terres de l'Ebre (10,4%) mantenen taxes d'atur per sobre de la mitjana catalana (8,8%). L'elevada temporalitat del mercat laboral local fa que aquestes diferències s'ampliïn durant els mesos d'hivern, i la seva persistència confirma les dificultats per revertir aquest problema crònic.

Envelliment de la població i relleu generacional moderat. El Camp de Tarragona és un dels àmbits menys envellits de Catalunya (128,1%), fet que garanteix una base activa potencialment més àmplia. Les Terres de l'Ebre, en canvi, són el territori amb l'envelliment més acusat (174%), amb una proporció de majors de 65 anys que gairebé duplica la dels menors de 15 anys. Comarques com la Terra Alta (248%), el Priorat (245%) i la Ribera d'Ebre (210,9%) presenten índexs crítics que accentuen les dificultats de relleu generacional i de disponibilitat de mà d'obra. Som davant de dues realitats demogràfiques molt diferents, sobretot quan observem les diferències entre la piràmide d'edats de la població de les comarques interiors i del litoral.

La Terra Alta, el Priorat i la Ribera d'Ebre presenten dificultats de relleu generacional i disponibilitat de mà d'obra.

Dependència de la població, treball i pobresa. Al Camp de Tarragona, l'índex de dependència global (persones de menys de 15 anys i persones majors de 65 anys sobre la població en edat de treballar) és del 50,4%, de manera que se situa a prop del total de Catalunya (48,9%). En canvi, a les Terres de l'Ebre arriba al 56,4%, el percentatge més elevat del territori. La Terra Alta i la Ribera d'Ebre superen el 60% de dependència global, situació que limita la capacitat per transitar cap a models productius més intensius en coneixement. Aquesta situació és encara més dramàtica si considerem que les comarques ebrenques són les que presenten una major dependència de la gent gran (pes de la població major de 65 anys sobre la població amb edat de treballar), amb un índex del 35,8%, força per damunt de la mitjana catalana (29,1%). Per la seva banda, el Camp de Tarragona presenta el valor més baix del territori, amb un 28,3%.

Baixa capacitat per generar llocs de treball qualificats. El dinamisme en sectors intensius en coneixement és molt reduït: només el 3,7% de la contractació al Camp i el 2,0% a l'Ebre correspon a activitats d'alt contingut tecnològic, davant el 7,8% al conjunt de Catalunya. Aquest nivell està per sota de les regions més desenvolupades, però posa de manifest el dinamisme de l'economia catalana per transitar cap a un model econòmic de futur. No obstant això, la meitat d'aquests contractes s'han concentrat

al Barcelonès (46,6%), seguit pel Baix Llobregat (14,2%), el Vallès Occidental (10,8%) i el Vallès Oriental (9,1%). L'àrea metropolitana de Barcelona genera vuit de cada deu dels contractes en activitats d'alt contingut tecnològic formalitzats a Catalunya.

Escasses oportunitats per als joves qualificats. Les afiliacions a la Seguretat Social mostren un patró polaritzat: Barcelona concentra el creixement en sectors tecnològics i de coneixement, mentre que Tarragona registra els principals augments en hostaleria, restauració i serveis socials. Tot i això, el fort creixement relatiu dels serveis TIC i de l'R+D a Tarragona suggereix una especialització emergent vinculada a la Universitat Rovira i Virgili i a noves iniciatives empresarials.

Nivells de renda inferiors a la mitjana catalana. L'escassa presència de sectors d'alt valor afegit i l'envelliment de la població contribueixen a situar la renda familiar bruta disponible del Camp de Tarragona en 16,3 milers d'euros i la de les Terres de l'Ebre en 14,5 milers d'euros, força per sota de la mitjana catalana, que l'any 2021 va ser de 18,4 milers d'euros.

Un cop analitzats els principals trets de l'atur territorial, cal considerar les seves implicacions i les accions necessàries per revertir una situació tan persistent i paralitzant. El mercat de treball del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre combina tres reptes principals: un teixit productiu amb poca presència de sectors d'alt valor afegit, una estructura demogràfica envellida (especialment a l'Ebre) i una bossa persistent d'atur de llarga durada i poc qualificat.

La presència elevada de població amb baixos nivells formatius dificulta la reinserció laboral dels aturats no qualificats. La incidència de l'atur de llarga durada és molt elevada i gairebé la meitat dels aturats no perceben prestacions, fet que agreuja l'impacte econòmic i social de la desocupació.

Aquesta realitat exigeix un replantejament profund de l'estratègia de desenvolupament del territori. El model econòmic heretat dels anys seixanta, basat en la indústria química bàsica i el turisme de sol i platja, mostra signes d'esgotament i no garanteix la creació d'ocupació estable i qualificada.

Com advertim des de fa temps des de la Càtedra de Foment de la Innovació Empresarial, les institucions i els responsables polítics de les deu comarques del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre han de deixar enrere narratives obsoletes i situar la innovació, la tecnologia i la formació com a prioritat estratègica. Ignorar la realitat que descriu aquest monogràfic pot comportar conseqüències greus per al territori.

*El mercat
laboral del
Camp de
Tarragona i
l'Ebre afronta
poca innovació,
envelliment
poblacional i
atur persistent.*